

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 5005/08

Sebahattin SUVAĞCI/Türkiye

16 Aralık 2014 tarihinde,

Başkan

Guido Raimondi,

Yargıçlar

Işıl Karakaş,

András Sajó,

Helen Keller,

Paul Lemmens,

Robert Spano,

Jon Fridrik Kjølbro,

ve Yazı İşleri Müdürü Stanley Naismith'in katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm) Daire olarak toplanarak, 28 Ocak 2008 tarihinde yapılan başvuruya ilişkin gerçekleştirilen müzakerelerin ardından, aşağıdaki kararı vermiştir:

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2015. Bu gayriresmi çeviri, Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

OLAY

1. Başvuran Sebahattin Suvağcı, T.C. vatandaşı olup 1969 doğumludur ve Hakkâri’de ikâmet etmektedir. Başvuran, Mahkeme önünde, Ankara’da görev yapan Avukat Y. Alataş tarafından temsil edilmiştir.

A. Davanın Koşulları

2. Başvurunun kendine özgü koşulları, başvuran tarafından ifade edildiği şekilde aşağıdaki gibi özetlenebilir.

1. Başvuranın 22 Temmuz 2007 Tarihli Genel Seçimlere Adaylığı

3. Başvuran, 22 Temmuz 2007 tarihinde Hakkâri bölgesinde gerçekleşen genel seçimlere bağımsız aday olarak katılmıştır.

4. 28 Mart 1986 tarihli 3270 sayılı Kanunun 24. maddesi ile değişikliğe uğrayan 298 sayılı Kanunun 94/II (a) maddesi, altı ayı aşkın bir süredir yurtdışında ikâmet eden Türk seçmenlerin gümrük kapılarında kurulan seçim sandıklarında siyasi partiler için oy kullanabileceklerini, ancak başvuranında aralarında bulunduğu bağımsız adaylar için oy kullanamayacaklarını öngörmekteydi.

5. Yüksek Seçim Kurulu, 27 Mayıs 2007 tarihli kararname ile özellikle altı aya aşkın bir süredir yurtdışında ikâmet eden Türk vatandaşlarının genel seçim için gümrük kapılarında kurulan seçim sandıklarında oy kullanma tarihlerinin sırasıyla 25 Haziran 2007 ile 22 Temmuz 2007 tarihleri arasında belirlendiğini belirtmiştir. Yüksek Seçim Kurulu bu kararnamede, söz konusu vatandaşların yalnızca siyasi partiler için oy kullanabileceklerini beyan etmiştir.

6. Başvuran 298 sayılı Kanunun 94/II (a) maddesini vurgulayarak Hakkâri bölgesinde seçilmediğini dile getirmiştir.

2. Hakkâri İl Seçim Kuruluna Başvurma

7. Başvuran, 25 Temmuz 2007 tarihinde, Hakkâri bölgesinde seçimin iptalini talep ederek Hakkâri İl Seçim Kuruluna başvurmuştur.

8. Hakkâri İl Seçim Kurulu, 25 Temmuz 2007 tarihli bir kararla, başvuran tarafından yapılan iptal başvurusunu reddetmiştir. Hakkâri İl Seçim Kurulu gerekçelerini şu şekilde ifade etmiştir:

– Dağlıca ve Yeşiltaş (Yüksekova) Köylerinde yaşayan köy sakinlerinin üzerinde herhangi bir baskının uygulanmadığı, köy sakinlerinin kendi istekleri ile oy kullanmamaya karar verdikleri Sandık Kurulu Başkanlarının açıklamalarından anlaşılmaktadır; üstelik bu iddianın Seçim Kurulu Başkanına daha önce başvurulmaması sebebiyle bu konuda öngörülen yasal süreye riayet edilmediği için reddedilmesi gerekir;

– Tütünlü’de bulunan oy sandıklarında meydana geldiği iddia edilen usulsüzlüklerle ilgili olarak, başvuranın bu konudaki itirazı seçim kanununun ilgili hükümleri uyarınca verilen yasal sürede yapılmadığı gerekçesiyle Şemdinli İlçe Seçim Kurulu tarafından reddedilmiştir;

– Hayatını kaybeden kişilerin oy kullanmış olabilecekleri konusunda başvuranın iddiası ile ilgili olarak, söz konusu kişilerin nüfus kayıtlarından, bir seçmen haricinde bütün seçmenlerin hayatta olduğu anlaşılmaktadır;

– Hayatını kaybeden seçmenle ilgili olarak ise, ilgili belgede bulunan kutucukta herhangi bir imzanın veya parmak izinin bulunmadığı ve ilgili seçmenin isminin karşısında bulunan kutucukta hayatını kaybettiğinin belirtildiği söz konusu seçim sandıkları kayıtlarının incelenmesinden anlaşılmaktadır;

– Tutuklu seçmenlerin oy kullanmasına ilişkin başvuranın görüşü dayanaktan yoksundur;

– Hastanede yatan seçmenlerin oy haklarını kullanarak seçime hile karıştırdıklarına ilişkin başvuranın iddiası, başvuranın söz konusu seçmenlerin isimlerinin daha ayrıntılı bir şekilde belirtmemesi gerekçesiyle dayanaktan yoksundur;

– Farklı bölgelerde seçmen kayıtlarının tutulmasında usulsüzlük bulunmasına ilişkin başvuranın iddiası, başvuranın itirazının seçim kanunu uyarınca öngörülen sürede yapılmadığı gerekçesiyle reddedilmelidir;

– Seçim Kurulu 298 sayılı Kanunun 94/II (a) maddesine ilişkin başvuranın iddiası hakkında, Yüksek Seçim Kurulu lehine görevsizlik kararı vermiştir.

3. Yüksek Seçim Kurulu Önünde Yapılan Başvuru

9. Başvuran, 25 Temmuz 2007 tarihli Hakkâri İl Seçim Kurulu tarafından verilen karara 27 Temmuz 2007 tarihinde Yüksek Seçim Kurulu önünde itiraz etmiştir.

10. Yüksek Seçim Kurulu, 28 Temmuz 2007 tarihli bir kararla, bir yandan başvuranın seçim kanunu uyarınca verilen sürede iptal başvurusunda bulunmadığı, diğer yandan 22 Temmuz 2007 tarihli genel seçimler sırasında meydana gelmiş olası usulsüzlükler hakkındaki iddialarını desteklemediğini yineleyerek Hakkâri İl Seçim Kurulu kararını onaylamıştır. Yüksek Seçim Kurulu, 298 sayılı Kanunun 94/II (a) maddesine dayalı olarak başvuranın

yaptığı başvuru hakkında, altı aya aşkın bir süredir yurtdışında ikâmet eden Türk seçmenlerin bağımsız adaylar için gümrük kapılarında kurulan oy sandıklarında oy kullanabilmelerinin bu hükümde öngörülmediğini belirterek başvuranın yaptığı itirazı reddetmiştir.

B. İlgili İç Hukuk ve Uygulaması

11. Mahkeme, *Oran/Türkiye* (No. 28881/07 ve 37920/07, §§17-30, 15 Nisan 2014) kararında yer alan iç hukuk ve uluslararası hukuk ve uygulaması ile ilgili açıklamalara atıfta bulunmaktadır.

ŞİKÂyetLER

12. Başvuran, Sözleşme’ye Ek 1. No.lu Protokolün 3. maddesini tek başına veya Sözleşmenin 14. maddesi ile birlikte ileri sürerek, altı ayı aşkın bir süredir yurtdışında ikâmet eden Türk seçmenlerin siyasi partiler tarafından gösterilen aday listeleri için gümrük kapılarında kurulan oy sandıklarında oy kullanabilmelerine izin veren, ancak kendisi gibi bağımsız adaylar için oy kullanmaya izin vermeyen 298 sayılı Kanunun 94/II (a) maddesi ile getirilen kısıtlamadan şikâyet etmektedir. Öte yandan başvuran, oy pusulası üzerinde bağımsız adayların ne şekilde bulunması gerektiğine dair yasal düzenlemede değişiklik yapıldığını ileri sürmektedir. Bu bağlamda başvuran, bu değişikliğin genel seçimlere katılan siyasi partilere nazaran bağımsız adayları olumsuz bir duruma ittiğini savunmaktadır.

13. Başvuran, Sözleşme’nin 6. maddesinin 1. fıkrasını tek başına veya Sözleşme’ye 1. No.lu Protokolün 3. maddesini birlikte ileri sürerek, Yüksek Seçim Kurulunun ve Hakkâri İl Seçim Kurulunun bu hüküm bağlamında “bağımsız ve tarafsız bir mahkeme” olmadığını iddia etmektedir. Başvuran, bu seçim kurullarının duruşma düzenlemeksizin dosya üzerinden uyuşmazlığı incelediklerini savunmaktadır. Diğer yandan başvuran, davasının Hakkâri İl Seçim Kurulu ve Yüksek Seçim Kurulu tarafından incelenme usulünden şikâyet etmektedir.

14. Başvuran, Sözleşme’nin 13. maddesini ileri sürerek Sözleşme’ye Ek 1. No.lu Protokolün 3. maddesine ilişkin şikâyetini ileri sürmek için ilgili iç hukuk yollarının bulunmadığından şikâyet etmektedir.

HUKUKÎ DEĞERLENDİRME

A. Sözleşme'ye Ek 1. No.lu Protokolün 3. Maddesinin Sözleşmenin 14. Maddesi ile Birlikte İhlal Edildiği İddiası Hakkında

15. Başvuran, Sözleşme'nin 14. maddesi ile birlikte Sözleşme'ye Ek 1. No.lu Protokolün 3. maddesi bağlamında seçimlerde aday olma hakkının ihlal edilmesinden şikâyet etmektedir. Sözleşmenin 14. maddesinin ilgili kısımları aşağıdaki şekildedir:

“Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.”

Sözleşme'ye Ek 1. No.lu Protokolün 3. maddesi:

“Yüksek Sözleşmeci Taraflar, yasama organının seçilmesinde halkın kanaatlerinin özgürce açıklanmasını sağlayacak şartlar içinde, makul aralıklarla, gizli oyla serbest seçimler yapmayı taahhüt ederler.”

16. Mahkeme, *Oran/Türkiye* (No. 28881/07 ve 37920/07, §§55-68, 15 Nisan 2014) davasında başvuran tarafından sunulan şikâyetlere benzer şikâyetler hakkında daha önce karar verme imkânı olduğunu hatırlatmaktadır. Mahkeme, Sözleşme'ye Ek 1. No.lu Protokolün 3. maddesi tek başına veya Sözleşmenin 14. maddesi ile birlikte değerlendirildiğinde söz konusu hükümlerin ihlal edilmediği sonucuna varmıştır. Mahkeme, yurt dışında ikamet eden seçmenlerin gümrük kapılarında kurulan seçim sandıklarında başvuranın da aralarında bulunduğu herhangi bir siyasi partiye bağlı olmayan bağımsız adaylar için oy kullanamazken sadece siyasi partiler için oy kullanabilmesinin bu seçimler sonucunda iktidarın yönetmekle görevli olacağı Hükümetin ve ülkenin siyasi istikrarını sağlamak konusunda yasa koyucunun haklı endişesine cevap verdiğini değerlendirmiştir. Dolayısıyla Mahkeme, davalı Devlet'in konu hakkında sahip olduğu geniş takdir yetkisini göz önünde bulundurarak, herhangi bir siyasi partiye bağlı olmayan başvuran tarafından şikâyet edilen muamelenin, nesnel ve makul bir gerekçeye dayandığı kanaatine varmıştır.

17. Dolayısıyla Mahkeme, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 3. maddesinin tek başına veya Sözleşme'nin 14. maddesi ile birlikte değerlendirildiğinde, halkın kendisini özgürce ifade edebilme hakkı ve seçimlerde başvuranın aday olma hakkının söz konusu hükümler anlamında, özüne zarar verilmeyerek ihlal edilmediği sonucuna varmıştır.

18. *Oran* davası ışığında mevcut davayı inceleyen Mahkeme, mevcut durumda farklı sonuçlara ulaştırabilecek herhangi bir olgu veya gerekçe tespit etmemektedir. Sonuç olarak şikâyetin bu kısmı açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşmenin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca reddedilmelidir.

19. Akabinde, başvuranın ileri sürdüğü iddialarını uygun ve yeterli delil unsurları ile desteklemediğinin dosyaya eklenen belgelerden anlaşılmasına rağmen, iddia edilen olası diğer eksikliklerle ilgili olarak Mahkeme, yürürlükte olan iç hukuk ile öngörülen süre ve şekiller uyarınca başvuranın yetkili yerel mahkemelere başvurmadığını kaydetmektedir.

20. Sonuç olarak şikâyetin bu kısmı, Sözleşmenin 35. maddesinin 1. ve 4. fıkraları uyarınca iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle reddedilmelidir.

B. Sözleşme'nin 6. Maddesinin 1. Fıkrasının Tek Başına Veya Sözleşme'ye Ek 1. No.lu Protokolün 3. Maddesi ile Birlikte İhlal Edildiği iddiası Hakkında

21. Başvuran, Yüksek Seçim Kurulunun ve Hakkârî İl Seçim Kurulunun bu hüküm bağlamında “bağımsız ve tarafsız” bir mahkeme olmadığını iddia etmektedir. Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasını tek başına veya Sözleşme'ye Ek 1. No.lu Protokolün 3. maddesi ile birlikte ileri sürmektedir. Mahkeme başvuranın bu iddiasını sadece aşağıda metni yer alan Sözleşmenin 6. maddesinin 1. fıkrası altında inceleyecektir.

“Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar (...) konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, (...) makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir.”

22. Mahkeme, ihtilaf konusu davanın, başvuranın bağımsız aday olarak genel seçimlere aday olması konusundaki hakkına ilişkin sorunlara dayandığını kaydetmektedir. Dolayısıyla söz konusu uyuşmazlık başvuranın siyasi hakları ile ilgilidir ve Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası bağlamında “medeni hak ve yükümlülükleri” üzerinde hiçbir etkisi bulunmamaktadır (bk. diğer kararlar arasında, *Hajili/Azerbeycan*, No. 6984/06, § 63, 10 Ocak 2012 ve *Karimov/Azerbeycan*, No. 12535/06, § 54, 25 Eylül 2014 ve kararların içinde belirtilen atıflar). Sonuç olarak, Sözleşme'nin 6. maddesi, ihtilaf konusu davaya uygulanmamaktadır.

23. Bunun sonucu olarak da bu şikâyet, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi bağlamında Sözleşme hükümleri ile konu(*ratione materiae*) bakımından bağdaşmamaktadır ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 4. fıkrası uyarınca reddedilmelidir.

C. Sözleşme'nin 13. Maddesinin İhlal Edildiği iddiası Hakkında

24. Başvuran, Sözleşme'ye Ek 1. No.lu Protokolün 3. maddesine ilişkin haklarının ihlal edildiği iddiasını ileri sürmek için hiçbir şekilde etkin başvuru yollarına sahip olamadığından şikâyet etmektedir. Başvuran, aşağıda belirtilen Sözleşmenin 13. maddesini ileri sürmektedir.

“Bu Sözleşme’de tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, ihlal fiili resmi görev yapan kimseler tarafından bu sıfatlarına dayanılarak yapılmış da olsa, ulusal bir makama etkili bir başvuru yapabilme hakkına sahiptir.

25. Mahkeme yukarıda anılan, *Oran* davasının 87. paragrafında başvuran tarafından sunulan şikâyete benzer bir şikâyeti daha önce reddettiğini hatırlatmaktadır. *Oran* davası ışığında mevcut davayı inceleyen Mahkeme, mevcut durumda farklı sonuçlara ulaşabilecek herhangi bir olgu veya gerekçe sunulmadığını tespit etmektedir.

26. Sonuç olarak bu şikâyet açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca reddedilmelidir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, Oybirliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Guido Raimondi
Başkan